

על משפט ומפות: מראשון לציון ועד ווייז, מדבר המלך במועצה ועד המשטר של גוגל

טכנולוגיית המיפוי התקדמה שנות אור מאז קום המדינה, אולם המסגרת החוקית שמסדירה את התחום השתנתה אך מעט מימי המנדט הבריטי • האם הדינים הסטנדרטיים חלים גם בעולם בו מפות הפכו להיות אסופות מורכבות של מידע דיגיטלי?

בתאריך: 19-בפברואר 2014 @ 3:23 ב: משפט וטכנולוגיה

מאת עו"ד אלי גרינבאום

טכנולוגיית מיפוי מהווה חוליה חשובה בעמוד השדרה של האינטרנט, ואף על פי כן, המסגרת החוקית שמסדירה את המיפוי השתנתה אך מעט מימי המנדט הבריטי. דבר החוק הראשון בנוגע לזכויות יוצרים בתחום המפות הותקן על-ידי משטר המנדט ב-20 בפברואר 1937. **דוד יודלביץ'**, תלמידו של **אליעזר בן יהודה** ואיש רב פעלים בפני עצמו, כתב ספר על ההיסטוריה של ראשון לציון ורצה לכלול בו מספר מפות ממשלתיות. הבריטים, מאורגנים כהרגלם, ראו בכך הזדמנות להסדרת העניין בתקנות. יודלביץ' שילם 500 מיל כתמלוגים עבור המפות, מיל אחד עבור כל ספר שהודפס.

טכנולוגיית המיפוי התקדמה שנות אור מאז ימיו של יודלביץ'. האינטרנט יכול לספק פרטים ומידע אודות כל מיקום באופן מיידי. אינספור אתרים וסטארט-אפים עושים שימוש בטכנולוגיית מיפוי על-מנת לספק הוראות הגעה וכדי להציג מיקומים. אפליקציית **ווייז** (Waze) מובילה אותנו אל יעדנו מבלי שנצטרך לפתוח ולעיין במפה מנייר. רכבים ללא נהג, לכשיגיעו, יעשו שימוש במפות דיגיטליות על-מנת להסיע נוסעים אל יעדם. המפה הפכה ממוצר גרפי פיזי יחיד, לאוסף של נתונים ומידע שניתן להציג ולעשות בו שימוש בהתאם למשאלות ליבו של המשתמש.

על-אף ההתפתחויות הדרמטיות בטכנולוגיה, נראה שהדין נותר פחות או יותר כפי שהיה בימיו של יודלביץ'. דיני זכויות היוצרים בישראל מסווגים מפה כ-"יצירה אמנותית" המוגנת על-ידי חוק זכויות היוצרים, והעתקה של אותה מפה ללא רשותו של בעליה, עשויה גם היום להוביל לתביעה בגין הפרת זכויות יוצרים. ואולם, לאור התפתחות הטכנולוגיה, הוראה זו עומדת בסתירה לעיקרון אחר של דיני הקניין הרוחני בישראל. הדין הישראלי, בהתאם לדיון האמריקני ובניגוד לדיון האירופאי, נוטה לצמצם את הגנת זכויות היוצרים במאגרי מידע. מכיוון שהמפה במאה ה-21 הופכת במהרה לאוסף של נתונים אלקטרוניים, כלל לא ברור איזו הגנה הדין הישראלי מחיל על מפות דיגיטליות. מנגד, הדין הישראלי מגן על "הזכות המוסרית" של יוצר המפה, כמו שהוא מגן על זכות זו בכל יצירה אומנותית אחרת. על פי הזכות הזאת, יוצר המפה עשוי ורשאי להתנגד לכל שינוי ביצירתו. ניכר כי הזכות הזאת איננה מתאימה לעידן בו המיפוי פתוח להוספת תוכן או לעריכת שינויים ושיפורים.

לצד ההתמהמהות בהיבט המשפטי, מבעבעת תסיסה עצומה באשר לאופן ניהול השוק העסקי ומכירת טכנולוגיית המיפוי. **גוגל** (Google) השיקה את טכנולוגיית המיפוי שלה בפברואר 2005, ובתחילה היו המפות הללו אטלס דיגיטלי פשוט. בתוך מספר חודשים, פיענח מהנדס מסן פרנסיסקו את הקוד של גוגל ומצא דרך להשתמש במפות שלה כדי ליצור אפליקציה למציאת דירה להשכרה, באמצעות הצגת דירות על-גבי המפה. גוגל שקלה לתבוע את המהנדס בגין הפרה של זכויות יוצרים, אולם במקום זאת שכרה אותו גוגל לעבוד עבורה ופתחה את אפליקציית המפות שלה לחידושים דומים נוספים. בינתיים, גוגל מנגישה את פונקציות המפות שלה בחינם למגוון רחב של אתרים ואפליקציות, אך שומרת לעצמה את הזכויות במפה בתחומים עם ערך מוסף, כגון ניווט בזמן אמת או רכבים ללא נהג.

ככלל, גוגל אינה מרוויחה ישירות ממכירת המפות, אלא מתעבורת האינטרנט שגדלה בעקבות החיפוש אחר המפות הללו. **ווייז, שנרכשה על ידי גוגל** ^[1], עושה שימוש במודל עסקי דומה: היא מספקת מפות והוראות הגעה בחינם לכל המשתמשים, מתוך כוונה להרוויח באמצעות פרסום מבוסס מיקום. כל עוד החברות הללו מצליחות לשמור על נתוני המפות עצמם כסודיים, המודל העסקי שלהן לא זקוק להגנה של דיני זכויות יוצרים. אך ייתכן, כי דווקא אי הבהירות בדין הקיים, מתמרץ חברות לשמור נתונים אלה כסוד. אם דיני זכויות יוצרים היו מגנים על נתוני מפות, ייתכן כי חברות אלה היו בטוחות יותר בבעלותן על הנתונים, ולכן מוכנות יותר לשתף גופים ויזמים אחרים.

התחרות העיקרית של גוגל ו**אפל** (Apple) מגיעה מכיוון של מודלים לא-מסחריים ו-"פתוחים". לפי מודלים אלה, נתוני המפות פתוחים לכל משתמש לשם עיון ועריכת שינויים ושיפורים. לדוגמה, פרויקט בריטי בשם OpenStreetMaps מספק נתוני מפות בחינם בכפוף לתנאי מהותי אחד, לפיו תוספות ושיפורים של המפה ייתרמו חזרה לקהילה. ייתכן כי בכמה מדינות נתוני המפות "הפתוחים" אף יותר מקיפים מאלה המסחריים. עם זאת, יכולתם של פרויקטים לא-מסחריים אלה להמשיך להתפתח תלויה בכך שהמשתמשים אכן ייתרמו בפועל. הבסיס המשפטי לדרישה זו נעוץ במידה רבה בהנחה שדיני זכויות יוצרים חלים על מפות, ואי-עמידה בדרישה זו עלולה לעורר תביעה בגין הפרת זכויות יוצרים. במדינות כגון ארצות הברית וישראל, בהן מאגרי מידע אינם

מוגנים על-ידי זכויות יוצרים, ייתכן כי הנחה זו הפכה לפחות מדויקת.

השימוש שאנו עושים במפות כיום הוא שונה מאוד מזה שעשה יודלביץ' לפני 77 שנים, אך חשוב מכך הוא שאנו משווקים, מפרסמים ומוכרים מפות באופן שיודלביץ' לא יכול היה מדמיין לעולם. האם הדינים הסטנדרטיים חלים גם בעולם בו מפות הפכו להיות אסופות מורכבות של מידע דיגיטלי? האם הכללים האלה עדיין תקפים בעולם בו מצופה מהמשתמשים לתקן מפות ולהוסיף להן תוכן? איזה מודל של מיפוי ינצח – המסחרי או הפתוח? ואיך ישפיעו דיני זכויות היוצרים על הקרב? איך הקרב ישפיע על דיני זכויות היוצרים? ומה בנוגע לאחריות המשפטית של יוצרי המפות – האם הם יישאו באחריות לטעויות עתידיות של מכונות ללא נהג? כל השאלות הללו חשובות ביותר והעתיד מגיע מהר יותר מהתשובות עליהן.

הכותב הוא עורך דין המתמחה בדיני היי-טק וטכנולוגיה במשרד עורכי הדין יגאל ארנון ושות'

המאמר הודפס מאנשים ומחשבים - פורטל חדשות היי-טק, מיחשוב, טלקום, טכנולוגיות <http://www.pc.co.il>

לינק למאמר: <http://www.pc.co.il/?p=147384>

URLs in this post:

[1] ווייז, שנרכשה על ידי גוגל: <http://www.pc.co.il/?p=120900>

© כל הזכויות שמורות לאנשים ומחשבים